Transcrerea emisiunii radiofonice din 21 iulie 2012, realizate de Asociaţia pentru Politică Externă (APE) în comun cu Fundaţia Friedrich Ebert (FES). Emisiunea este difuzată de postul public Radio Moldova şi de Radio Vocea Basarabiei. Emisiunea este parte a proiectului FES şi APE „Dialoguri de politică externă".

foreign policy association APE asociaţia pentru politică externă

FRIEDRICH EBERT STIFTUNG

NEWSLETTER

BULETIN BILUNAR • 21 IULIE 2012 • NR.10 (74)

Sinteze şi Dezbateri de Politică Externă

TEMELE EMISIUNII:

1. Relaţia cu Franţa, fundamentală pentru viitorul european al Republicii Moldova. Un interviu cu ambasadorul moldovean la Paris, **Oleg Serebrian**.
2. Fostul şef al Misiunii OSCE în Republica Moldova, **William Hill**, declară că regiunea transnistreană are tot interesul să participe activ la procesele de europenizare a Republicii Moldova.

Asociaţia pentru Politică Externă, împreună cu **Fundaţia Friedrich Ebert**, vă invită la un ciclu de emisiuni consacrate politicii externe a Republicii Moldova şi subiectelor de integrare europeană. Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova:

Preşedintele suspendat al României, Traian Băsescu, a declarat în cadrul unei conferinţe de presă ţinute pe 16 iulie la Bucureşti pentru jurnaliştii din Republica Moldova că statul român va dubla numărul de burse acordate basarabenilor până în anul 2014. În ultimii trei ani, România acordă 5000 mii de burse anual pentru studenţii din Republica Moldova.

A doua zi, pe 17 iulie, premierul român Victor Ponta a efectuat o vizită la Chişinău, în cadrul căreia a semnat un protocol de colaborare în domeniul energetic şi în privinţa dării în exploatare a gazoductului Iaşi-Ungheni. Astfel, potrivit documentului, partea română se obligă ca până la sfârşitul anului să finalizeze construcţia reţelei energetice Fălciu-Goteşti, iar până la sfârşitul anului viitor să fie construită şi reţeaua electrică Suceava-Bălţi. Gazoductul Ungheni-Iaşi care ar urma să devină funcţional la începutul anului viitor.

Una dintre priorităţile Ucrainei în calitate de preşedinte în exerciţiul al OSCE, calitate pe care o va deţine pe parcursul anului viitor, este de a asigura un parcurs de succes pentru reglementarea problemei transnistrene, a declarat la Kiev şeful departamentului politici informaţionale al Ministerului de Externe, Oleg Voloşin. Kievul va veni cu o contribuţie deosebită la reglementarea transnistreană pe parcursul mandatului său de preşedinte al OSCE, a mai spus oficialul, precizând că Ucraina pledează pentru menţinerea integrităţii teritoriale şi suveranităţii Republicii Moldova, cu asigurarea unor drepturi speciale pentru regiunea transnistreană.

În perioada 18-20 iulie la Chişinău a avut loc reuniunea şefilor misiunilor diplomatice şi consulare ale Republicii Moldova. Premierul Vlad Filat a cerut ambasadorilor moldoveni să fie mai activi în promovarea intereselor Republicii Moldova, mai ales a celor economice, printre care atragerea investiţiilor şi promovarea exporturilor.

La Viena au avut loc în zilele de 12 şi 13 iulie o nouă rundă de negocieri în formatul „5+2" privind reglementarea transnistreană, cea de a treia în acest an. La încheierea reuniunii, vicepremierul pentru Reintegrare, Eugen Carpov, a declarat că, împreună cu reprezentanţii Tiraspolului, s-a ajuns la înţelegerea de a susţine lucrările necesare punerii în funcţiune a podului peste Nistru de la Gura Bâcului. De asemenea, s-a ajuns la înţelegerea de a găsi soluţii pentru problemele cu care se confruntă şcolile româneşti din Transnistria.

La două zile după reuniunea de la Viena, Chişinăul şi Tiraspolul au fost vizitate de noul Secretarul General al OSCE, Lamberto Zannier, care a ales Republica Moldova ca primă destinaţie în noua sa calitate. Lamberto Zannier a reiterat, la încheierea vizitei, suportul continuu din partea OSCE pentru procesul de reglementare transnistreană şi pentru eforturile de consolidare a încrederii între ambele maluri ale Nistrului.

Franţa – centru universitar important şi partener european de încredere pentru Republica Moldova

Lina Grâu: Recent, la Chişinău a avut loc reuniunea anuală a ambasadorilor Republicii Moldova în străinătate. Cu această ocazie am realizat un interviu cu ambasadorul moldovean la Paris, Oleg Serebrian, pe care l-am întrebat pentru început de ce relaţia cu Franţa este importantă pentru Republica Moldova:

Oleg Serebrian: Pentru noi, cei din Republica Moldova, integrarea europeană este o prioritate, a devenit un fel de obiectiv naţional, iar Franţa este una dintre forţele decidente, dacă îmi pot permite să spun asta, pe plan european. Parisul este una dintre capitalele-cheie în UE. Deci, din această perpectivă a integrării europene, relaţia cu Franţa este una capitală – cred că sunt foarte puţine centre de putere în Europa care se pot compara cu Parisul.

În al doilea rând, Franţa, ca membru permanent al Consiliului de securitate ONU – şi asta se vede în bazinul mediteranian în prezent – este o putere-cheie, nevalorificată încă, în procesul reglementării transnistrene. Şi vreau să remarc aici că în ultimul timp, în ultimile luni Parisul devine tot mai interesat de acest dosar transnistrean. Cred că interesul vine cumva prin ricoşeu şi după evenimentele din Abhazia, când Franţa, având preşedinţia Uniunii Europene, a jucat un rol important în aplanarea tensiunilor din această zonă. Declaraţia de la Dauville a fost un element care confirmă această impresie – cea potrivit căreia Parisul devine din ce în ce mai interesat de dosarul transnistrean.

E o problemă care a figurat pe agendele tuturor întâlnirilor bilaterale importante pe care le-am avut la Paris – și vizita premierului, și vizita ministrului de Externe, vizita celor doi miniștri adjuncți de Externe. Și Franța poate fi realmente un foarte bun mediator între noi și Moscova pe de o parte, între noi și Kiev pe de altă parte, are o relație foarte bună cu toate piesele importante ale acestui dosar transnistrean.

Un al treilea element, frecvent uitat, este Franța ca una dintre forțele economice majore, unul dintre investitorii importanți în Republica Moldova, care are o capacitate de investiții și mai mare. Iată că Franța se reorientează în ultima vreme de la fostele zone de investiții spre zone noi – chiar recent se vorbea despre Republica Moldova ca despre o piață de plasament interesantă pentru industria textilă. Este un lucru încurajator pentru că avem nevoie de investiții și Franța poate fi un foarte bun partener economic pentru noi.

Ne mai leagă spiritualitatea, latinitatea, deși se vorbește mai puțin în ultima vreme despre aceste lucruri. Dar pe mine mă bucură faptul că Franța este a doua țară-gazdă pentru studenții moldoveni după România – avem peste 1200 de studenți. E o comunitate studențească impresionantă, dacă excludem România, este cea mai mare comunitate studențească din Europa. Parisul cred că este printre primele cinci centre universitare moldovenești după numărul de studenți – cedează Chișinăului, Bălțiului, Comratului și Cahului, dar după asta vine imediat. Nu găsiți o scoală importantă superioară în Franța în care să nu fie studenți moldoveni și destul de mulți. Cu mulți am avut întâlniri pe parcursul acestor doi ani, mulți sunt foști stidenți care sunt deja angajați.

Deci, sunt câteva elemente pentru care Franța este efectiv importantă pentru noi și cred că printre prioritățile de politică externă Franța figurează nu doar la modul formal, ci absolut real.

Lina Grâu: Iată un aspect pe care nu-l știam și care chiar m-a intrigat – acesta cu numărul mare de studenți pe care îl avem acolo. Legat de asta, vroiam să vă întreb cum sunt văzuți acești studenți, dar și diaspora noastră în general? Cum este văzută Republica Moldova din Franța?

Oleg Serebrian: Francezul de rând cunoaște mai puțin despre noi, cel puțin deocamdată, deși în ultima vreme Republica Moldova devine mai cunoscută. În presa franceză au apărut câteva informații pe parcursul ultimilor luni, relativ pozitive, despre evoluția din Republica Moldova, alegerea președintelui, chiar acum se desfășoară un festival de operă pe care l-am inițiat în Ile de France cu participarea câtorva interpreți veniți din Republica Moldova. Fondurile colectate vor fi dirijate spre casele de copii, orfelinatele din Republica Moldova. Deci e un festival cu participarea interpreților din Republica Moldova, dar nu doar din Republica Moldova, iar fondurile vor fi îndreptate exclusiv către Republica Moldova. Acum este în desfășurare și o expoziție la muzeul din Sens, unul dintre muzeele naționale ale Franței, a pictorului Zwi Mihlstein, născut la Chișinău. Sub patronatul ambasadei Republicii Moldova se desfășoară și acest eveniment.

Pe parcursul acestui an am avut mai multe prelegeri publice la diferite fundații, împreună cu ambasadorul Georgiei, împreună cu ambasadorul Poloniei. Am vorbit despre Parteneriatul Estic, despre Parteneriatul Estic și

triunghiul de la Weimar, despre situația din Republica Moldova. Puțin câte puțin încerc să fac cunoscută Republica Moldova, cu mijloace foarte modeste, pentru că vă dați foarte bine seama nu avem mijloacele de impunere pe care le au alte țări.

Referitor la diasporă, impactul acesteia este mai curând pozitiv, pentru că e o diasporă specifică, cea din Franța. Fiind studenți, fiind în mare parte intelectuali, fiind în mare parte cu acte în regulă, nu avem genul de probleme pe care le au reprezentanții comunității moldovenești din alte țări. Sigur că sunt și oameni veniți în mod ilegal la munci, dar nu este un număr atât de mare ca în Italia, Spania sau Portugalia. Acești oameni – studenții întâi de toate, dar și foștii studenți care s-au angajat, au o meserie, lasă în urma lor impresii foarte bune.

Țin să spun că recent a fost făcut un sondaj organizat de Universitatea din Montpelier în sudul Franței despre cum sunt privite țările din Est. Faptul trist era că aproape jumătate nu puteau să spună nimic despre Republica Moldova, dar totuși 33 la sută din respondenți au spus că au o părere bună sau relativ bună despre Republica Moldova. E un procent foarte ridicat, cel mai ridicat dintre țările incluse în sondaj. De remarcat că asta se întâmpla în zona de sud, destul de îndepărtată de capitală, care nu a avut contacte foarte frecvente cu Republica Moldova.

Foarte bine funcționază cele câteva parteneriate între orașe, mai ales cel dintre Călărași și Villefranche-sur-Saone. E un parteneriat de înfrățire dintre raionul Călărași și districtul Villefranche-sur-Saone, Beaujolais din Franța. Au ajutat foarte mult, au creat o Casă a francofoniei în Călărași, au ajutat câteva sate cu apeducte, au invitat foarte mulți profesori de franceză în Villefranche-sur-Saone. Există contacte nebănuite, dacă vreți. Chiar în acest an un grup de tineri studenți la teatru au venit la Festivalul de teatru din Saint-Malo, în Bretagne. M-am bucurat foarte mult că s-au produs foarte frumos, a fost foarte apreciată această echipă de tineri actori. Mi-ar părea foarte bine să rămână în continuare în Republica Moldova.

Știți, o țară ca Republica Moldova se poate promova prin cultură, prin sport, prin arte. Asta este ceea ce ar putea face o altă imagine Republicii Moldova. Părerea mea este că putem multiplica numărul de vizite, putem plăti articole în presă – nu vor avea același efect ca o prezență artistică, culturală și chiar gastronomică. Franța este o țară foarte gastronomică și una din intențiile mele este să ajut la deschiderea unui restaurant cu bucătărie tranditională basarabeană. În Franța sunt sigur că ar avea un mare succes.

Lina Grâu: Ați anticipat o întrebare de-a mea – vroiam să vă întreb cu ce putem veni noi din Estul Europei, cu ce putem să-i surprindem pe francezi, care ar fi plusvaloarea pe care am putea-o aduce noi în această veche cultură?

Oleg Serebrian: Franța este cunoscută pentru faptul că are un popor destul de curios. Parisul este un loc unde se înghesuie toți pentru a se face cunoscuți, pentru a se promova. Arăt tutror în Cartierul Latin și în zonele adiacente restaurante tibetane, restaurante etiopiene, teatre, trupe de teatru care vin din diferite țări – latino-americane, africane – și mă gândeam că este foarte bine să fim cunoscuți și din aceste puncte de vedere.

Bun, câteva prezențe culturale notorii le avem în Franța. Soția unui foarte mare sculptor, Aristide Maillol, din Avernes este născută în Republica Moldova, pictorul Zwi Mihlstein, despre care am vorbit deja, este și el din Republica Moldova. Și cu ajutorul acestora – Fundația din Avernes, Zwi Mihlstein, dar și tineri noi din Republica Moldova care s-au afirmat în Franța încerc să lansez o imagine nouă – imaginea adevărată a Republicii Moldova, necunoscutăe, cu farmecul ei.

Lina Grâu: Ați spus mai devreme că ați avut câteva prelegeri despre parcursul european al Republicii Moldova, despre Parteneriatul Estic. Cum este văzută la Paris această aspirație a Republicii Moldova? Știm că Franța face parte din grupul țărilor foarte conservatoare din UE, care are rezerve mari în ceea ce privește extinderea Uniunii Europene. Cum este văzută perspectiva de aderare a Republicii Moldova la UE?

Oleg Serebrian: Foarte diferit. Trebuie să spun că nu este un punct de vedere uniform. Partidele politice au puncte de vedere diferite. Socialiștii mi s-au părut întotdeauna mai deschiși, Uniunea pentru o Mișcare Populară era, cum spuneți, mai curând conservatoare, deși și acolo aveam parteneri de dialog care înțelegeau că Republica Moldova în niciun caz nu este un pericol demografic pentru Europa și nu poate crea probleme suplimentare la acest capitol.

O problemă care era frecvent invocată era dosarul transnistrean pe care Franța îl vrea stins și aceasta ar putea fi într-adevăr o piedică din punctul de vedere al Parisului. Altminteri intelectualitatea prin tradiție este foarte deschisă și am găsit foarte mulți aderenți a ceea ce înseamnă o Europă a spiritului și nu o Europă monetară. Chiar sunt foarte mulți critici ai acestei Europe monetare, care divizează Europa în continuare într-o Europă saracă și o Europă prosperă, îndepărtându-se de la ceea ce a fost visul lui Monet și Schumann – o Europă întregită.

Lina Grâu: Apropo, legat de subiectul transnistrean. Suntem acum la un final de reuniune 5+2, a fost

și o vizită importantă a Secretarului general al OSCE la Chișinău. Deci, subiectul transnistrean este în vizorul mediatorilor, observatorilor, a UE. Se pregătește și o vizită a Angelei Merkel la Chișinău. Se discută foarte mult în acest context, și multă lume spune că nu sunt decât speculații, despre o eventuală reglementare transnistreană printr-un plan de federalizare. Cum se văd lucrurile de la Paris? Există o viziune despre felul în care ar putea fi soluționată această problemă, sau se merge totuși pe mâna unor alți actori, cum ar fi de exemplu Germania sau Rusia?

Oleg Serebrian: Franța are un dialog foarte strâns la acest capitol cu Germania, știu că aveau chiar și consultări pe tema conflictelor înghețate. Nu este pas făcut la Berlin care să nu fie știut la Paris și nu este pas făcut la Paris care să nu fie cunoscut la Berlin. Nu e nici vorbă despre un model federal. Despre o largă autonomie, da, dar nu s-a vorbit niciodată despre un model federal care ar periclita buna funcționare a Republicii Moldova. Ceea ce repetă partenerii francezi este că se discută statutul Transnistriei și nu statutul Republicii Moldova. Deci, statutul zonei transnistrene – da, îl putem discuta, putem vedea formule, găsi partenerii necesari, înțelegerea necesară în diferite capitale, dar, ceea ce a spus și primul ministru François Fillon, Franța va respecta decizia poporului Republicii Moldova. Franța, care este o țară extrem de unitară, din acest punct de vedere ne este prietenă.

Lina Grâu: În contextul integării europene a Republicii Moldova, Transnistria este o problemă. Cum vedeți ieșirea din această „zonă moartă”? Oficiali germani care au vizitat recent Chișinăul au vorbit despre faptul că este puțin probabil ca UE să mai meargă din nou pe modelul cipriot. Pe de altă parte, tot la Berlin există voci care spun că dacă există o dorință a poporului de a merge către UE, nu ne putem opune acestei dorințe, chiar dacă o parte a țării, controlată de o putere străină, se opune acestui proces. Cum ieșim din acest impas legat de Transnistria și integrarea europeană?

Oleg Serebrian: Vă dau un răspuns foarte personal. Părerea mea legată de scenariul cipriot pentru Republica Moldova este că acesta ar fi acceptat dacă ar fi aceeași conjunctură ca și în cazul Ciprului și dacă situația noastră economică ar ajunge să fie situația economică a Ciprului, care depășea la momentul aderării 20 mii de euro per capita a PIB.

Eu cred că avem șansa să ne apropiem de Europa chiar și cu un dosar transnistrean nefinalizat. Deși nu este încurajat și nimeni nu încurajează un astfel de demers – succesul Republicii Moldova depinde în mare parte și de încheierea dosarului transnistrean. Repet, este un punct de vedere personal și nu am avut la Paris discuții pe marginea unor astfel de scenarii, din start spunându-mi-se că Parisul ar prefera un dosar transnistrean închis înainte de orice altă discuție.

Lina Grâu: La Chișinău sunt în plină desfășurare evoluțiile legate de interzicerea simbolurilor comuniste și condamnarea crimelor comunismului. În contextul acestor discuții s-a făcut referire inclusiv la experiența Franței, care își păstrează istoria și toate simbolurile ei. Cum vedeți această confruntare între trecut și prezent în Vestul și în Estul Europei?

Oleg Serebrian: Franța are alte simboluri ale trecutului și o altă experiență legată de comunism. Nu cred că putem compara experiența Franței și experiența Republicii Moldova la acest capitol. Cred că noi trebuie să urmăm exemplele țărilor care au trăit aceleași perioade și evenimente cumva identice cu cele trăite de noi în Republica Moldova. În niciun caz nu ne putem orienta la țări care au avut cu totul și cu totul alte experiențe istorice.

Buletin bilunar, Nr. 10 (74), din 21.07.2012
64, Sciusev str. MD-2012, Chisinau, Republic of Moldova, Tel-Fax: +373 22 21 09 86
Website: www.ape.md E-mail: office@ape.md

William Hill: transnistrenii, aşa cum i-am cunoscut eu, se pot integra în Europa fără dificultăţi prea mari

Lina Grâu: La Viena a avut loc în zilele de 12 și 13 iulie o nouă rundă de negocieri în formatul „5+2" privind reglementarea transnistreană, cea de a treia în acest an. La încheierea reuniunii, vicepremierul pentru Reintegrare, Eugen Carpov, a declarat că, împreună cu reprezentanții Tiraspolului, s-a ajuns la înțelegerea de a susține lucrările necesare punerii în funcțiune a podului peste Nistru de la Gura Bâcului. De asemenea, s-a ajuns la înțelegerea de a găsi soluții pentru problemele cu care se confruntă școlile românești din Transnistria.

După această reuniune oficială în formatul 5+2, la Chișinău a venit într-o vizită secretarul general al OSCE, Lamberto Zannier, care a avut întrevederi cu factori de decizie de la Chișinău și Tiraspol.

La încheierea vizitei sale, Lamberto Zannier a subliniat suportul din partea OSCE în procesul de reglementare transnistreană și eforturile de a îmbunătăți viețile oamenilor de pe ambele maluri ale Nistrului. Oficialul a declarat că este încurajat de progresele pe care le-a văzut în cadrul negocierilor oficiale privind reglementarea transnistreană și și-a exprimat speranța că, odată ce principiile negocierilor, precum și agenda, au fost confirmate de către toți participanții, tratativele vor putea trece la etapa ce ține de esența acestora.

Fostul șef al misiunii OSCE în Republica Moldova, William Hill, care a deținut două mandate – primul în perioada 1999-2001 și cel de al doilea între anii 2003-2006, este un diplomat american cu foarte multă experiență și care a menținut interesul pentru Republica Moldova chiar și după plecarea din post. William Hill spune că evoluțiile pozitive din reglementarea transnistreană mai au încă multe etape dificile și poziții principial diferite de depășit până a ajunge cu adevărat să determine o soluție durabilă pentru problema transnistreană. William Hill mai spune, pe de altă parte, că, din câte a cunoscut locuitorii regiunii transnistrene, aceștia nu vor avea probleme în a susține cursul de apropiere de Uniunea Europeană, mai ales că economia din regiune este deja puternic conectată la piețele europene.

Într-un interviu pe care ni l-a acordat într-o scurtă vizită pe care a avut-o zilele trecute la Chișinău, William Hill a dat o apreciere evoluțiilor în reglementarea transnistreană, așa cum le vede el în calitatea actuală de expert:

William Hill: Perioada pe care o traversăm și situația actuală sunt destul de încurajatoare. Conducerea de la Tiraspol s-a schimbat și acest lucru a adus în mod evident o dinamizare în dialogul pe Transnistria. A avut loc schimbarea de generații, de personalități. Este evident de asemenea faptul că între Vlad Filat și Evghenii Șevciuk există o înțelegere reciprocă. Și cred că acesta a fost printre factorii principali care a făcut ca lucrurile să se miște din locul în care au stat înghețate timp de șase ani. Aceste echipe noi au reluat negocierile – deci sunt în lunii mari evoluții foarte pozitive.

Cu toate acestea, între Chișinău și Tiraspol mai rămân aceleași chestiuni și probleme concrete care în mod sigur vor presupune pe viitor un volum foarte mare de muncă. Există chestiuni sensibile nu doar de statut, dar și probleme legate

de proprietăți, de educație, de problema lingvistică.

La modul general, privesc cu foarte mult optimism evoluțiile care au loc, pentru că procesul de reglementare este reluat fără experiența anterioară, fără frustrările și preconcepțiile pe care le aveau vechile echipe de negociatori. Și acest lucru îmi dă o speranță că s-ar putea ca acești oameni noi cu viziuni proaspete să nu repete greșelile noastre.

Cu toate acestea, nu avem cum să ne așteptăm și nici nu ar fi onest să cerem un succes imediat. Dar lucrurile care deja s-au întâmplat în ultima perioadă sunt foarte încurajatoare pentru un expert care vede lucrurile din afară.

Lina Grâu: Spuneți că nu ne putem aștepta la rezultate imediate. Cum vedeți Dumneavoastră perspectiva reglementării transnistrene – pe termen scurt, mediu, sau lung?

William Hill: Este foarte greu de spus acest lucru. Pe termen scurt vedem deja anumite rezultate – cum ar fi reluarea circulației trenurilor, poate că în viitorul apropiat s-ar mai putea deschide anumite segmente de șosea, poate că va fi repus în circulație podul de la Gura Bâcului, sau se va ajunge la o înțelegere privind școlile cu predare în limba română. Totul depinde de oamenii implicați în aceste procese și de mulți alți factori. Dar ce mi se pare cel mai important acum este faptul că există voință politică de a examina problemele existente și de a căuta soluții, și nu doar de a crea cu orice preț obstacole arficiale și de a insista categoric asupra propriului punct de vedere, cum se întâmpla în trecut.

Iată de ce sunt încrezător că vor fi înreprinși pași concreți și aceștia se văd deja. Deși este clar că nu ne putem aștepta la soluționarea celor mai dificile probleme precum statutul Transnistriei, prezența militară străină, misiunea de pacificare... Pentru soluționarea unor astfel de probleme este nevoie de timp, poate de ani de zile. Am asistat cu toții la situația în care șase ani de zile lucrurile au fost înghețate, nu s-au mișcat deloc. Iar procesul de reglementare durează deja de 20 de ani. Așa că, dacă negocierile actuale vor înainta, poate nu foarte rapid, dar constant, cu pași mici, acest lucru va aduce rezultate pozitive, chiar dacă va mai trebui să așteptăm încă câțiva ani. Este o mișcare înainte și este un lucru bun.

Lina Grâu: Care sunt, din punctul Dumneavoastră de vedere, cele mai dificile, delicate subiecte în relația dintre Chișinău și Tiraspol, subiecte care vor fi cel mai greu de depășit?

William Hill: Cea mai importantă, din punctul meu de vedere, este chestiunea divizării competențelor și a puterii. Pentru că Chișinăul, cei care lucrează în Guvernul moldovean s-au obișnuit cu faptul că dețin puterea integrală. Și ideea de a împărți această putere, de a admite ca anumite decizii să poată fi luate independent la Tiraspol nu este una foarte simplă. Deci, distribuirea competențelor și atribuțiilor este chestiunea cea mai delicată și dificilă.

O altă problemă foarte complexă este cea privind drepturile de proprietate și de administrare a proprietății de stat – cine va administra întreprinderile din regiune.

Problema datoriilor pentru gaze este un alt subiect care va da mari bătăi de cap. Este extrem de dificil și mi se pare absolut inadmisibil faptul că s-a admis acumularea unei datorii atât de mari, imense pentru o regiune mică și săracă cum este Transnistria. Este de neimaginat cum cei care au administrat această problemă au admis generarea unei datorii atât de mari și nu au luat niciun fel de măsuri, mai ales că era evident că se va ajunge în această situație.

Este evident că oamenii din Transnistria nu vor putea achita această datorie și din punctul meu de vedere datoria trebuie anulată, pentru că este o sarcină de-a dreptul imposibilă. O regiune atât de săracă și o sumă de-a dreptul fabuloasă! Nu știu ce soluție se va găsi, dar pentru Gazprom și pentru Rusia această problemă va fi una, ca s-o spunem mai diplomatic, nu foarte simplă.

Lina Grâu: În perioada în care ați fost șef de misiune OSCE la Chișinău, v-ați ocupat în mod direct de aducerea în Republica Moldova a unei așa-numite camere Donovan, care era destinată casării obuzelor vechi netransportabile din depozitele de muniții rusești din regiunea transnistreană. Proiectul era parte a planului de asistență a OSCE pentru retragerea munițiilor Federației Ruse din depozitele de la Colbasna. Care este soarta acestui proiect?

William Hill: Camera Donovan, ca proprietate a SUA, mai exact a unei companii americane, a fost retrasă din Republica Moldova și am impresia că este folosită acum pentru casarea obuzelor undeva prin Irak. Astfel încât munițiile și obuzele de la Colbasna rămân pe loc, aproximativ o jumătate din cantitatea inițială. La aceste depozite erau stocate cam 40 de mii de tone de muniții. În cadrul colaborării cu OSCE, Rusia a evacuat de la Colbasna jumătate din această cantitate, ceea ce înseamnă că acum în regiune mai rămân 20-21 de mii de tone de muniții și obuze de calibru diferit, de la cel mai mic la foarte mare.

În ce stare se află aceste muniții nu avem cum să știm, pentru că ultima dată când am avut acces la depozit pentru inspecție a fost prin 2003-2004. Partea rusă spune că munițiile sunt păstrate în siguranță și în condiții optime. Nu avem motiv să nu-i credem, pentru că depozitele erau într-o stare foarte bună când le-am inspectat. Dar ideea nu constă în asta, ci în faptul că această problemă trebuie o dată și o dată soluționată. OSCE este în continuare dispusă să susțină financiar acest proces și, dacă va exista disponibilitate, retragerea munițiilor rusești din Transnistria poate fi încheiată în 3-4 luni.

Lina Grâu: În contextul discuțiilor privind viitorul statut al regiunii transnistrene, în

ultimul timp apar foarte multe speculaţii privind existenţa unui model de federalizare care ar fi sugerat Republicii Moldova de partenerii occidentali.

William Hill: Văd aceste lucruri scrise în presă, dar nu am auzit de aşa ceva de la participanţii la procesul de negocieri. Este adevărat că în 2003 noi am propus un model federativ. Rusia, dl Kozak, a elaborat un alt model de federaţie. Însăşi ideea de federaţie a fost mereu una discutabilă în anumite cercuri de la Chişinău, înţeleg şi de ce. Sunt de acord cu opinia de bază a OSCE, care apare pentru prima dată într-un raport din 1993 şi potrivit căreia Republica Moldova nu poate fi un stat total unitar după reunificare şi nu poate şi nici confederaţie. Transnistria trebuie să aibă un statut special în cadrul unui stat moldovenesc unitar. Ce fel statut va fi aceasta, depinde de participanţii la negocieri.

Lina Grâu: În ceea priveşte chestiunea transnistreană şi procesul de integrare europeană, există puncte de vedere diferite. Există opinii potrivit cărora fără reintegrarea ţării nu va fi posibilă integrarea europeană a Republica Moldova. Alţi oficiali occidentali spun că dacă va exista o voinţă politică a cetăţenilor moldoveni, Republica Moldova se va putea integra în UE şi fără regiunea transnistreană. Cum vedeţi Dumneavoastră acest aspect?

William Hill: În definitiv, aceste lucruri depind de oamenii de pe cele două maluri ale Nistrului. Dar eu cred că transnistrenii, aşa cum i-am cunoscut eu, se pot integra în Europa fără dificultăţi prea mari. Nu uitaţi că întreprinderile transnistrene au de mult timp un volum de exporturi importante în ţările Uniunii Europene. În anii 90-2000 acest volum era chiar mai mare decât cel al întreprinderilor din Republica Moldova. Şi nu există motive să se creadă că acest gen de relaţii nu pot continua şi că transnistrenii nu ar putea participa, împreună cu vecinii săi de pe malul drept al Nistrului, la procesele ce ţin de integrarea europeană. Acest lucru depinde de mai mulţi factori şi cel mai important este cum decurg negocierile şi la ce fel de înţelegeri se va ajunge în procesul de negocieri.

Sunt destul de optimist la acest capitol. Transnistrenii nu au coborât ieri de pe Marte sau de pa altă planetă. Ei sunt buni vecini, mulţi au rude şi prieteni pe malul drept şi din această cauză cred că nu există motive să se creadă că ei nu ar putea participa cu succes la dezvoltarea continuă a relaţiilor Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

Lina Grâu: Cum poate fi Rusia convisă să-şi reducă influienţa în Transnistria şi să accepte o mai mare prezenţă occidentală acolo şi o apropiere de Republica Moldova?

William Hill: Eu nu-mi dau seama în acest moment dacă pe viitor Rusia va bloca sau va favoriza procesul de reglementare. Eu cred că, dacă Rusia va susţine aceste procese, cei din Republica Moldova, de pe ambele maluri, vor avea altă atitudine faţă de Rusia, vor fi mai binevoitori faţă de Moscova şi astfel Rusia va avea de câştigat. Şi dacă la Moscova se înţelege acest lucru, se poate presupune că Rusia nu se va opune proceselor care au loc acum.

Lina Grâu: În ceea ce priveşte forţele de pacificare, Dumneavoastră vedeţi necesitatea schimbării actualului format?

William Hill: Am citit un recent interviu al bunului meu prieten, Secretarul general al OSCE, Lamberto Zannier, acordat ziarului Kommersant, în care acesta spunea că: da, la timpul său operaţiunea de pacificare militară şi-a adus aportul în calmarea situaţiei de pe Nistru. Au trecut 20 de ani şi multe lucruri s-au schimbat în lume şi aici şi reieşind din acest lucru se poate presupune că ar fi posibile şi de dorit anumite schimbări şi în operaţiunea de pacificare. Acest lucru trebuie decis de cei care participă în procesul de reglementare. Şi trebuie să se înţeleagă că aceste discuţii nu constituie atacuri la adresa istoriei misiunii de pacificare.

Lina Grâu: Domnule Hill, ce s-a schimbat în Republica Moldova din momentul în care aţi plecat din misiune?

William Hill: S-a produs un schimb de generaţii, schimbări la nivelul conducerii, o altă politică pe malul drept şi pe cel stâng. Foarte multe s-au schimbat. Sunt schimbări reale şi palpabile. Şi mi-aş dori ca şi economia pe ambele maluri de asemenea să se schimbe spre bine.

Asociaţia pentru Politică Externă (APE) este o organizaţie neguvernamentală angajată în susţinerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană şi facilitarea procesului de soluţionare a problemei transnistrene în contextul europenizării ţării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experţi locali, personalităţi publice, de foşti oficiali guvernamentali şi diplomaţi de rang înalt, toţi fiind animaţi de dorinţa de a contribui cu bogata lor experienţă şi expertiză la formularea şi promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile şi eficiente.

Fundaţia Friedrich Ebert (FES) este o fundaţie politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor şi fundamentelor democraţiei, a păcii, înţelegerii şi cooperării internaţionale. FES îşi îndeplineşte mandatul în spiritul democraţiei sociale, dedicându-se dezbaterii publice şi găsirii, într-un mod transparent, de soluţii social-democrate la problemele actuale şi viitoare ale societăţii. În Republica Moldova, Fundaţia Friedrich Ebert şi-a început colaborarea în anul 1994 prin intermediul Biroului regional de la Kiev, iar din octombrie 2002 la Chişinău activează un